

**Lausunto 15/2021 Euroopan komission luonnoksesta
direktiivin (EU) 2016/680 nojalla annettavaksi
täytäntöönpanopäätökseksi henkilötietojen suojan
riittävästä tasosta Yhdistyneessä kuningaskunnassa**

Hyväksytty 13. huhtikuuta 2021

SISÄLLYSLUETTELO

1	TIIVISTELMÄ	3
2	JOHDANTO	5
2.1	Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehys	5
2.2	Euroopan tietosuojaneuvoston arvioinnin laajuus	6
2.3	Yleiset huomautukset ja huolenaiheet	7
2.3.1	Yhdistyneen kuningaskunnan tekemät kansainväliset sitoumukset	7
2.3.2	Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehyksen mahdollinen tuleva eroavuus	8
3	TOIMIVALTAISTEN VIRANOMAISTEN RIKOSOIKEUDEN TÄYTÄNTÖÖNPANO VARTEN SUORITAMAAN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYYN SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖT	9
3.1	Aineellinen soveltamisala	9
3.2	Suojatoimet, oikeudet ja velvollisuudet	10
3.2.1	Rekisteröidyn suostumuksen perusteella tapahtuva käsittely	10
3.2.2	Yksilön oikeudet	11
3.2.2.1	<i>Kansalliset turvallisuustodistukset (national security certificate)</i>	11
3.2.2.2	<i>Lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta annetun direktiivin mukainen automatisoitu päätöksenteko</i>	12
3.2.3	Tietojen siirtäminen edelleen	12
3.2.4	Jatkokäsittely, mukaan lukien tietojen jakaminen edelleen kansalliseen turvallisuuteen liittyviin tarkoituksiin	15
3.3	Valvonta ja täytäntöönpano	16

Euroopan tietosuojaneuvosto, joka

ottaa huomioon luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta 27. päivänä huhtikuuta 2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/680¹, jäljempänä 'lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilöiden tietojen suojasta annettu direktiivi', 51 artiklan 1 kohdan g alakohdan,

ottaa huomioon työjärjestyksensä 12 ja 22 artiklan,

ON ANTANUT SEURAAVAN LAUSUNNON:

1 TIIVISTELMÄ

1. Euroopan komissio hyväksyi 19. helmikuuta 2021 luonnoksen lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilöiden tietojen suojasta annetun direktiivin nojalla annettavaksi täytäntöönpanopäätökseksi henkilöiden tietojen suojan riittävästä tasosta Yhdistyneessä kuningaskunnassa, jäljempänä 'päätösluonnos'.² Tämän jälkeen komissio aloitti sen virallisen hyväksymismenettelyn.
2. Komissio pyysi samana päivänä lausuntoa Euroopan tietosuojaneuvostolta.³ Tietosuojaneuvoston arviointi Yhdistyneen kuningaskunnan tarjoaman tietosuojan tason riittävydestä on tehty itse päätösluonnoksen tarkastelun ja komission toimittaman asiakirja-aineiston analyysin perusteella.
3. Tietosuojaneuvosto on käyttänyt tässä työssä pääasiallisena viitteenä 2. helmikuuta 2021 hyväksymiään lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilöiden tietojen suojasta annetun direktiivin mukaisia tietosuojan riittävyden viitearvoja⁴ ja asiaa koskevaa oikeuskäytäntöä, joka on otettu huomioon tietosuojaneuvoston suosituksissa 2/2020 tiedustelua koskevista eurooppalaisista olennaisista takeista⁵.
4. Tietosuojaneuvoston keskeisenä tavoitteena on antaa komissiolle lausunto Yhdistyneessä kuningaskunnassa yksilöille tarjottavan tietosuojan tason riittävydestä. On tärkeää huomata, että tietosuojaneuvosto ei odota Yhdistyneen kuningaskunnan oikeudellisen kehityksen vastaavan EU:n tietosuojalainsäädäntöä.
5. Tietosuojaneuvosto muistuttaa kuitenkin, että lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilöiden tietojen suojasta annetun direktiivin 36 artiklassa ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä edellytetään, että kolmannen maan lainsäädäntö on yhdenmukaistettava direktiivissä vahvistettujen

¹ EUVL L 119, 4.5.2016, s. 89.

² Ks. Euroopan komission lehdistötiedote, Tietosuoja: Euroopan komissio käynnistää henkilöiden tietojen siirtoa Yhdistyneeseen kuningaskuntaan koskevan prosessin, 19. helmikuuta 2021 (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/ip_21_661).

³ Ks. edellinen alaviite.

⁴ Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston suositukset 1/2021 rikosasioiden tietosuojadirektiivin mukaisista tietosuojan riittävyden viitearvoista, hyväksytty 2. helmikuuta 2021 (https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/recommendations/recommendations-012021-adequacy-referential-under-law_fi).

⁵ Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston suositukset 2/2020 tiedustelua koskevista eurooppalaisista olennaisista takeista, hyväksytty 10. marraskuuta 2020 (https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/recommendations/recommendations-022020-european-essential-guarantees_fi).

peruseriaatteiden kanssa niin, että sillä voidaan katsoa tarjottavan riittävä tietosuojan taso. Tietosuojaneuvosto panee merkille, että lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta annetun direktiivin kehys ja Yhdistyneen kuningaskunnan oikeudellinen kehys vastaavat tietosuojan alalla pitkälti toisiaan keskeisten säännösten osalta. Näitä ovat muun muassa käsitteet (esimerkiksi henkilötiedot, henkilötietojen käsittely ja rekisterinpitäjä); perusteet lailliselle ja asianmukaiselle tietojenkäsittelylle oikeutettuja tarkoituksia varten; käyttötarkoitussidonnaisuus; tietojen laatu ja oikeasuhteisuus; tietojen säilyttäminen, turvallisuus ja luottamuksellisuus; läpinäkyvyys; erityiset henkilötietoryhmät sekä automaattinen päätöksenteko ja profilointi.

6. Tietosuojaneuvosto suosittelee, että komissio täydentää analyysiaan tiedoilla sellaisen mekanismin olemassaolosta, jolla asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille tiedotetaan, että Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaiset, joille ne ovat siirtäneet henkilötiedot, ovat suorittaneet jatkokäsittelyä tai luovuttaneet tietoja. Lisäksi olisi suositeltavaa selvittää, miten tehokkaasti mekanismi toimii Yhdistyneen kuningaskunnan oikeusjärjestyksessä.
7. Tietosuojaneuvosto katsoo, että Yhdistyneen kuningaskunnan vuoden 2018 tietosuojalain (*Data Protection Act 2018*) 3 osan 5 luvun säännöksissä säädetään periaatteen tasolla sellaisesta tietosuojan tasosta, joka vastaa olennaisilta osin EU:n lainsäädännössä taattua suojan tasoa, kun on kyse henkilötietojen siirtämisestä Yhdistyneen kuningaskunnan lainvalvontaviranomaiselta kolmanteen maahan.
8. Tietosuojaneuvosto panee merkille, että Yhdistyneellä kuningaskunnalla on oikeudellisen kehýksensä puitteissa valmiudet tunnustaa, että jonkin alueen tietosuojan taso on Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehýksen kannalta riittävä. Samalla tietosuojaneuvosto kuitenkin korostaa, että EU:sta siirrettävien henkilötietojen suojaan saattaa liittyä riskejä erityisesti, jos Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehýs poikkeaa tulevaisuudessa unionin säännöstöstä. **Edellä mainituissa tilanteissa komission olisi sen vuoksi täytettävä seurantatehtävänsä, ja jos EU:sta siirrettävien henkilötietojen suojan taso ei ole enää olennaisilta osin vastaava, komission olisi harkittava tietosuojan riittävyttä koskevan päätöksen muuttamista. Tämä tarkoittaisi, että otetaan käyttöön EU:sta siirrettäviä tietoja koskevia erityisiä suoja-toimia, ja/tai tietosuojan riittävyttä koskevan päätöksen kumoamista.**
9. **Yhdistyneen kuningaskunnan ja kolmansien maiden välillä tehtyjen kansainvälisten sopimusten osalta** komissiota pyydetään tarkastelemaan Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehýksen ja sen kansainvälisten sitoumusten vuorovaikutusta ja erityisesti varmistamaan sellaisten henkilötietojen tietosuojan tason jatkuvuus, jotka on siirretty EU:sta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan tietosuojan riittävyttä koskevan päätöksen perusteella ja sen jälkeen edelleen muihin kolmansiin maihin ja seuraamaan jatkuvasti sellaisten Yhdistyneen kuningaskunnan ja kolmansien maiden välisten kansainvälisten sopimusten tekemistä, jotka saattavat heikentää EU:ssa säädetyn henkilötietojen suojan tasoa, ja reagoimaan tarvittaessa tähän.
10. Tietosuojaneuvosto korostaa tältä osin, että Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen välisen sopimuksen⁶, joka koskee sähköisten tietojen saatavuutta vakavan rikollisuuden torjumiseksi (jäljempänä 'Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen *CLOUD Act* -sopimus'), voimaantulo voi vaikuttaa tietojen siirtämiseen edelleen Yhdistyneen kuningaskunnan lainvalvontaviranomaisilta

⁶ Ks. *Agreement between the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of the United States of America on Access to Electronic Data for the Purpose of Countering Serious Crime* (Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen välinen sopimus sähköisten tietojen saatavuudesta vakavan rikollisuuden torjumiseksi), Washington, Yhdysvallat, 3. lokakuuta 2019.

erityisesti Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen *CLOUD Act* -sopimuksen 5 artiklan mukaisen määräysten antamisen ja toimittamisen osalta.

11. Tietosuojaneuvosto suosittelee myös, että komissio seuraa jatkuvasti, voisiko sellaisten kolmansien maiden kanssa tehtävien lainvalvontayhteistyötä koskevien tulevien sopimusten tekeminen, jotka muodostavat oikeusperustan henkilötietojen siirtämiselle näihin maihin, vaikuttaa kerättyjen tietojen edelleen jakamisen edellytyksiin. Komission olisi seurattava erityisesti, voivatko näiden kansainvälisten sopimusten määräykset vaikuttaa Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojalainsäädännön soveltamiseen ja voidaanko niissä määrätä lisärajoituksista tai poikkeuksista, jotka koskevat lainvalvontatarkoituksiin kerättyjen tietojen myöhempää käyttöä ja luovuttamista ulkomailla. Tietosuojaneuvosto katsoo, että tällaiset tiedot ja arvioinnit ovat olennaisen tärkeitä, jotta Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntökehysten tarjoaman tietosuojan tasoa ja tietojen ulkomaille luovuttamista koskevia käytäntöjä voidaan tarkastella kattavasti.

2 JOHDANTO

2.1 Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehys

12. Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehys perustuu suurelta osin EU:n tietosuojakehykseen (erityisesti lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta annettuun direktiiviin ja luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 27. päivänä huhtikuuta 2016 annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2016/679, jäljempänä 'yleinen tietosuojasetus'), mikä johtuu siitä, että Yhdistynyt kuningaskunta oli EU:n jäsenvaltio 31. tammikuuta 2020 saakka. Lisäksi vuoden 2018 tietosuojalain, joka tuli voimaan 23. toukokuuta 2018 ja jolla kumottiin Yhdistyneen kuningaskunnan vuoden 1998 tietosuojalaki (*Data Protection Act 1998*), 3 osan säännöksillä saatetaan lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta annettu direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Laissa täsmennetään myös yleisen tietosuojasetuksen soveltamista Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännössä sekä annetaan valtuuksia ja asetetaan velvollisuuksia Yhdistyneen kuningaskunnan kansalliselle tietosuojaviranomaiselle (*Information Commissioner's Office*, jäljempänä 'ICO').
13. Kuten päätösluonnoksen johdanto-osan 12 kappaleessa todetaan, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on antanut Euroopan unionista (eroamisesta) vuonna 2018 annetun lain (*European Union (Withdrawal) Act 2018*), jolla suoraan sovellettava EU:n lainsäädäntö sisällytetään Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntöön. Yhdistyneen kuningaskunnan ministereillä on tämän lain nojalla valtuudet antaa johdetun oikeuden säädöksiä, jotta säilytettyyn EU:n lainsäädäntöön voidaan tehdä tarvittavat muutokset, joilla otetaan huomioon Yhdistyneen kuningaskunnan EU:sta eroamisen jälkeinen kansallinen tilanne.
14. Näin ollen Yhdistyneessä kuningaskunnassa siirtymäkauden⁷ päätyttyä sovellettava oikeudellinen kehys koostuu seuraavista säädöksistä:
 - Yhdistyneen kuningaskunnan yleinen tietosuojasetus (*United Kingdom General Data Protection Regulation*), sellaisena kuin se on sisällytetty Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntöön Euroopan unionista (eroamisesta) vuonna 2018 annetulla lailla, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 2019 tietosuojaa, yksityisyyden suojaa ja sähköistä viestintää koskevilla DPPEC-säädöksillä

⁷ Siirtymäkausi päättyi 31. joulukuuta 2020, minkä jälkeen Yhdistyneessä kuningaskunnassa ei enää sovelleta EU:n lainsäädäntöä. Lisäajan, jonka aikana henkilötietojen siirtämistä EU:sta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ei katsota siirroksi, on määrä kestä enintään 30. kesäkuuta 2021 asti.

(Data Protection, Privacy and Electronic Communications (Amendment etc) (EU Exit) Regulations 2019);

- vuoden 2018 tietosuojalaki, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 2019 DPPEC-säädöksillä ja vuoden 2020 tietosuojaa, yksityisyyden suojaa ja sähköistä viestintää koskevilla DPPEC-säädöksillä (Data Protection, Privacy and Electronic Communications (Amendments etc) (EU Exit) Regulations 2020); sekä
- vuonna 2016 tutkintavaltuuksista annettu laki (Investigatory Powers Act 2016).

(Nämä muodostavat yhdessä 'Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehyksen').

2.2 Euroopan tietosuojaneuvoston arvioinnin laajuus

15. Euroopan komission päätösluonnos perustuu Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehyksen arviointiin ja sen jälkeisiin Yhdistyneen kuningaskunnan hallinnon kanssa käytyihin keskusteluihin. Tietosuojaneuvoston odotetaan antavan lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin 51 artiklan 1 kohdan g alakohdan mukaisesti riippumattoman lausunnon komission havainnoista, yksilöivän mahdolliset tietosuojan riittävyttä koskevan kehyksen puutteet ja tekevän ehdotuksia niiden korjaamiseksi.
16. Kuten lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin mukaisia tietosuojan riittävyden viitearvoja koskevissa suosituksissa todetaan, "*Euroopan komission olisi [...] toimitettava tyhjentävät tiedot siten, että tietosuojaneuvosto voi arvioida komission kolmannen maan [...] tietosuojan tasosta tekemää analyysia*".⁸
17. Tältä osin on huomattava, että tietosuojaneuvostolle toimitettiin ajoissa vain osa Yhdistyneen kuningaskunnan oikeudellisen kehyksen tarkastelun kannalta merkityksellisistä asiakirjoista. Tietosuojaneuvosto sai suurimman osan päätösluonnoksessa mainitusta Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännöstä luonnoksessa mainittujen linkkien kautta. Komissio ei pystynyt toimittamaan tietosuojaneuvostolle Yhdistyneen kuningaskunnan kirjallisia selityksiä ja sitoumuksia, jotka liittyvät tätä asiaa koskevaan Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisten ja komission väliseen tietojenvaihtoon.⁹
18. Edellä esitetyn perusteella ja koska tietosuojaneuvostolle on asetettu tämän lausunnon hyväksymistä koskeva määräaika (kaksi kuukautta), tietosuojaneuvosto on päättänyt keskittyä joihinkin päätösluonnoksessa esitettyihin seikkoihin ja esittää analyysinsa ja lausuntonsa niistä. On selvää, että tietosuojaneuvosto on todennut useiden näkökohtien olevan olennaisilta osin vastaavia, sillä sen

⁸ Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston suositukset 1/2021 rikosasioiden tietosuojadirektiivin mukaisista tietosuojan riittävyden viitearvoista, 15 kohta, s. 6.

⁹ Komissio viittaa päätösluonnoksessaan Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisten antamiin selityksiin mutta ei toimittanut Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisten selityksiä tukevia kirjallisia asiakirjoja esimerkiksi seuraavien seikkojen osalta: siirtymäsäännösten vaikutukset ja raukeamissäännöksen puuttuminen (johdanto-osan 87 kappale); esimerkit suostumuksesta käsittelyn asianmukaisena perusteena (alaviite 68); ilmaisulla "epätarkka" tarkoitetaan "virheellisiä tai harhaanjohtavia" henkilötietoja (alaviite 79); Yhdistyneen kuningaskunnan tiedustelu- ja turvallisuusvaliokunnan (Intelligence and Security Committee, ISC) tehtävät (alaviite 245); tutkintavaltuuksia käsittelevälle tuomioistuimelle (Investigatory Powers Tribunal, jäljempänä 'IPT') tehtävien valitusten tekemisen alhainen kynnyks ja se, että ei ole epätavallista, että IPT toteaa, että kantelija ei ole koskaan ollut viranomaisten tutkinnan kohteena (alaviite 263); lainsäädäntöön ja common law -oikeuteen perustuvien valtuuksien yhdistelmä (alaviite 52); hallituksen käyttämät valtaoikeudet (alaviite 62) sekä se, että muut organisaatiot voivat halutessaan vapaasti noudattaa poliisitietojen hallintaa koskevia MoPI-käytännösääntöjä (Code of Practice on the Management of Police Information) (alaviite 86).

analysoitavana ovat EU:n jäsenvaltion viime aikoihin asti olleen kolmannen maan lainsäädäntö ja käytäntö. Tietosuojaneuvosto on tietosuojan tason riittävyyden toteamisen hyväksymisprosessia koskevan tehtävänsä sekä analysoitavan lainsäädännön ja käytännön määrän vuoksi päättänyt keskittyä niihin näkökohtiin, joita on sen mielestä tarpeellisinta tarkastella lähemmin.

19. Tietosuojaneuvosto otti huomioon sovellettavan eurooppalaisen tietosuojakehyksen, mukaan lukien Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jäljempänä 'perusoikeuskirja', 7, 8 ja 47 artiklan, joilla suojellaan oikeutta yksityis- ja perhe-elämään, oikeutta henkilötietojen suojaan ja oikeutta tehokkaisiin oikeussuojakeinoin ja puolueettomaan tuomioistuimeen, sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan, jolla suojellaan oikeutta yksityis- ja perhe-elämään. Edellä esitetyn lisäksi tietosuojaneuvosto otti huomioon lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin vaatimukset ja asiaa koskevan oikeuskäytännön.
20. Tarkoituksena on antaa komissiolle lausunto Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan tason riittävyyden arvioimiseksi. Euroopan unionin tuomioistuin on kehittänyt edelleen riittävän tietosuojan tason käsitettä, jota käytettiin jo direktiivissä 95/46/EY. On tärkeää palauttaa mieleen Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiossa Schrems I asettama vaatimus, jonka mukaan kolmannen maan "tietosuojan tason" on "pääosiltaan" vastattava tasoa, joka taataan EU:ssa, mutta "*keinot, joita kyseinen kolmas maa tässä yhteydessä käyttää taatakseen tällaisen suojan tason, voivat poiketa niistä, joita unionissa käytetään*".¹⁰ Tavoitteena ei näin ollen ole saavuttaa täydellistä vastaavuutta EU:n lainsäädännön kanssa, vaan varmistaa tarkasteltavana olevan lainsäädännön olennaisten ja keskeisten vaatimusten noudattaminen. Riittävä taso voidaan saavuttaa yhdistämällä toimenpiteitä, joissa huomioidaan rekisteröityjen oikeudet ja henkilötietoja käsittelevien tai niiden käsittelyä valvovien velvollisuudet sekä riippumattomien elinten toteuttama valvonta. Tietosuojasäännöt ovat kuitenkin tuloksellisia vain, jos ne ovat täytäntöönpanokelpoisia ja jos niitä noudatetaan käytännössä. Tästä syystä näiden sääntöjen tuloksellisuuden varmistaminen edellyttää, että tarkastellaan sekä kolmanteen maahan tai kansainväliselle järjestölle siirrettäviin henkilötietoihin sovellettavien sääntöjen sisältöä, että järjestelmää, jonka avulla sääntöjen tuloksellisuus varmistetaan. Tehokkaat täytäntöönpanovälineet ovat äärimmäisen tärkeitä tietosuojasääntöjen tuloksellisuuden kannalta.¹¹

2.3 Yleiset huomautukset ja huolenaiheet

2.3.1 Yhdistyneen kuningaskunnan tekemät kansainväliset sitoumukset

21. Euroopan komissio ottaa lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annettu direktiivin 36 artiklan 2 kohdan c alakohdan ja mainitun direktiivin mukaisten tietosuojan riittävyyden viitearvojen¹² mukaisesti kolmannen maan tietosuojan tason riittävyyttä arvioidessaan huomioon muun muassa kolmannen maan tekemät kansainväliset sitoumukset tai muut monenvälisiin tai alueellisiin järjestelmiin osallistumisesta johtuvat velvoitteet, jotka koskevat erityisesti henkilötietojen suojaamista, sekä tällaisten velvoitteiden täytäntöönpanon. Lisäksi olisi otettava huomioon kolmannen maan liittyminen yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa

¹⁰ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 6.10.2015, Maximilian Schrems v. Data Protection Commissioner, C-362/14, ECLI:EU:C:2015:650, jäljempänä 'Schrems I', 73 ja 74 kohta.

¹¹ Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston suositukset 1/2021 rikosasioiden tietosuojadirektiivin mukaisista tietosuojan riittävyyden viitearvoista, 14 kohta, s. 5.

¹² Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston suositukset 1/2021 rikosasioiden tietosuojadirektiivin mukaisista tietosuojan riittävyyden viitearvoista, 24 kohta, s. 7.

tietojenkäsittelyssä 28. päivänä tammikuuta 1981 tehtyyn Euroopan neuvoston yleissopimukseen¹³, jäljempänä 'yleissopimus 108', ja sen lisäpöytäkirjaan¹⁴.

22. **Tietosuojaneuvosto suhtautuu tältä osin myönteisesti siihen, että Yhdistynyt kuningaskunta on noudattanut Euroopan ihmisoikeussopimusta ja että se kuuluu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen toimivallan piiriin. Yhdistynyt kuningaskunta on lisäksi noudattanut yleissopimusta 108 ja sen lisäpöytäkirjaa sekä allekirjoittanut vuonna 2018 yleissopimuksen 108+¹⁵, jonka ratifiointia se parhaillaan valmistelee.**

2.3.2 Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehyksen mahdollinen tuleva eroavuus

23. Kuten päätösluonnoksen johdanto-osan 171 kappaleessa todetaan, komission on otettava huomioon, että kun erosopimuksessa¹⁶ määrätty siirtymäkausi päättyy, Yhdistynyt kuningaskunta hallinnoi, soveltaa ja panee täytäntöön omaa tietosuojajärjestelmäänsä. Heti kun EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen kauppaa- ja yhteistyösopimuksen¹⁷ FINPROV.10A artiklan väliaikaisen määräyksen¹⁸ soveltaminen lakkaa, tämä voi tarkoittaa erityisesti päätösluonnoksessa arvioidun tietosuojakehyksen tarkistamista tai muuttamista sekä muita muutoksia.
24. Komissio on sen vuoksi päättänyt sisällyttää päätösluonnokseensa¹⁹ raukeamislausekkeen, jossa vahvistetaan se, että päätöksen voimassaoloaika päättyy neljä vuotta sen voimaantulon jälkeen.
25. On tärkeää huomata, että koska Yhdistyneen kuningaskunnan ministereillä on mahdollisuus ottaa käyttöön johdetun oikeuden säännöksiä siirtymäkauden lisäajan päätyttyä, Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehys voi tulevaisuudessa poiketa merkittävästi EU:n tietosuojakehyksestä.
26. Siirtymäkauden päättymisen jälkeen Yhdistynyttä kuningaskuntaa ei enää sido Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö eivätkä myöskään Euroopan unionin tuomioistuimen jo antamat tuomiot, joita pidetään Yhdistyneen kuningaskunnan oikeudellisessa kehityksessä säilytettyinä oikeuskäytäntönä, sillä Yhdistyneellä kuningaskunnalla on mahdollisuus muuttaa säilytettyä EU:n lainsäädäntöä siirtymäkauden lisäajan päätyttyä, eikä mikään säilytetty EU:n oikeuskäytäntö sido sen korkeinta oikeutta.²⁰
27. **Ottaen huomioon riskit, jotka liittyvät Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehyksen mahdolliseen poikkeamiseen unionin säännöstöstä siirtymävaiheen lisäajan päätyttyä, tietosuojaneuvosto suhtautuu myönteisesti komission päätökseen sisällyttää päätösluonnokseen**

¹³ Ks. yleissopimus yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä, yleissopimus 108, tehty 28. tammikuuta 1981.

¹⁴ Ks. yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehtyyn yleissopimukseen liitetty valvontaviranomaisia ja rajat ylittäviä tietovirtoja koskeva lisäpöytäkirja, joka avattiin allekirjoitettavaksi 8. marraskuuta 2001.

¹⁵ Ks. yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehdyn yleissopimuksen muuttamisesta 18 päivänä toukokuuta 2018 tehty pöytäkirja, jäljempänä 'yleissopimus 108+'.

¹⁶ Ks. sopimus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä (EUVL L 29, 31.1.2020, s. 7).

¹⁷ Ks. Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välinen kauppaa- ja yhteistyösopimus (EUVL L 444, 31.12.2020, s. 14).

¹⁸ Siirtymäkausi päättyi 31. joulukuuta 2020, minkä jälkeen Yhdistyneessä kuningaskunnassa ei enää sovelleta EU:n lainsäädäntöä. Lisäajan, jonka aikana henkilötietojen siirtämistä EU:sta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ei katsota siirroksi, on määrä kestää enintään 30. kesäkuuta 2021 asti.

¹⁹ Ks. päätösluonnoksen 4 artikla ja johdanto-osan 172 kappale.

²⁰ Ks. Euroopan unionista (eroamisesta) vuonna 2018 annetun lain 6 §:n 3–6 momentti.

neljän vuoden raukeamislauseke. Tietosuojaneuvosto haluaa kuitenkin tässä yhteydessä korostaa komission seurantatehtävän²¹ merkitystä. Komission on Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan riittävyttä koskevan päätöksen voimaantulosta lähtien seurattava jatkuvasti ja pysyvästi kaikkia Yhdistyneessä kuningaskunnassa tapahtuvia merkityksellisiä kehityssuuntauksia, jotka voivat vaikuttaa päätöksen mukaisesti siirrettävien henkilötietojen tietosuojan tason olennaiseen vastaavuuteen. Lisäksi komission on ryhdyttävä asianmukaisiin toimiin lykkäämällä tietosuojan riittävyttä koskevan päätöksen voimaantuloa, muuttamalla päätöstä tai kumoamalla se vallitsevien olosuhteiden perusteella, jos komissio saa tietosuojan riittävyttä koskevan päätöksen antamisen jälkeen viitteitä siitä, että Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan taso ei ole enää riittävä.

28. Tietosuojaneuvosto pyrkii puolestaan parhaansa mukaan ilmoittamaan komissiolle kaikista jäsenvaltioiden tietosuojaviranomaisten toteuttamista asiaankuuluvista toimista ja erityisesti EU:ssa rekisteröityjen tekemistä valituksista, jotka koskevat henkilötietojen siirtoa EU:sta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

3 TOIMIVALTAISTEN VIRANOMAISTEN RIKOSOIKEUDEN TÄYTÄNTÖÖNPANOJA VARTEN SUORITAMAAN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYYN SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖT

3.1 Aineellinen soveltamisala

29. Päätösluonnoksen johdanto-osan 24 kappaleen ja sitä seuraavien kappaleiden osalta tietosuojaneuvosto toteaa, että tietosuojan riittävyttä koskeva päätösluonnos ei sisällä juurikaan yksityiskohtia toiminnasta ja oikeudellisesta kehyksestä, jotka koskevat muita viranomaisia kuin lainvalvontatehtäviä hoitavaa poliisia.
30. Esimerkiksi Yhdistyneen kuningaskunnan laatimissa perusteluissa tietosuojan riittävyttä koskevalle keskustelulle (*UK Explanatory Framework for Adequacy Discussions*) lainvalvontaa koskevan F jakson²² sivulla 11 ehdotetaan, että **kansallinen rikosvirasto** (*National Crime Agency*, jäljempänä 'NCA') voisi olla erityisen tärkeä lainvalvontaviranomainen, jolla on muun muassa laajempi rikostiedustelutehtävä. NCA:n mukaan sen tehtävänä on koota yhteen eri lähteistä peräisin olevia tiedustelutietoja, jotta voidaan maksimoida analyysi- ja arviointimahdollisuudet sekä taktiset mahdollisuudet, mukaan lukien viestinnän teknisestä kuuntelusta, Yhdistyneen kuningaskunnan ja ulkomaiden lainvalvontakumppaneilta sekä turvallisuus- ja tiedusteluvirastoilta saatavat tiedustelutiedot.²³ NCA on myös yksi kansainvälisten lainvalvontakumppaneiden tärkeimmistä yhteistyökumppaneista, ja sillä on keskeinen asema rikostiedustelutietojen vaihdossa.²⁴

²¹ Ks. lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin 36 artiklan 4 kohta.

²² Ks. Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, *Explanatory Framework for Adequacy Discussions, Section F: Law Enforcement*, 13. maaliskuuta 2020 (https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/872237/F_-_Law_Enforcement_.pdf).

²³ Ks. NCA:n verkkosivusto, *Intelligence: enhancing the picture of serious organised crime affecting the UK* (<https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/what-we-do/how-we-work/intelligence-enhancing-the-picture-of-serious-organised-crime-affecting-the-uk>).

²⁴ Vaikka kaikki NCA:n käsittelemät tiedustelutiedot eivät ole henkilötietoja, merkittävä osa niistä saattaa olla henkilötietoja, ja tässä kuvatut toimet eroavat perinteisestä poliisitoiminnasta, joten Yhdistyneen

31. Tietosuojaneuvosto panee lisäksi merkille, että myös tiedustelupalvelu (*Government Communications Headquarters*, jäljempänä 'GCHQ'), jonka toiminta kuuluu tavallisesti vuoden 2018 tietosuojalain kansallista turvallisuutta koskevan 4 osan soveltamisalaan, ottaa aktiivisen roolin vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden Yhdistyneelle kuningaskunnalle aiheuttaman yhteiskunnallisen ja taloudellisen haitan vähentämisessä tiiviissä yhteistyössä sisäministeriön (*Home Office*), NCA:n, tulliviranomaisen (*HM Revenue and Customs*) ja muiden hallinnon laitosten kanssa.²⁵ Sen toiminta liittyy lasten seksuaalisen hyväksikäytön, petosten, muun tyyppisen talousrikollisuuden, kuten rahanpesun, teknologian rikollisen käytön, kyberrikollisuuden, maahanmuuttoon liittyvän järjestäytyneen rikollisuuden, kuten ihmiskaupan, sekä huumeiden ja ampuma-aseiden salakuljetuksen ja muun laittoman salakuljetuksen torjuntaan.
32. **Tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota täydentämään analyysiaan analysoimalla lainvalvonnan alalla toimivia virastoja, jotka vaikuttavat keräävän ja analysoivan tietoja, kuten henkilötietoja, keskeisenä osana päivittäistä toimintaansa, ja erityisesti NCA:ta. Lisäksi tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota tarkastelemaan lähemmin GCHQ:n kaltaisia virastoja, joiden toiminta kuuluu sekä lainvalvonnan että kansallisen turvallisuuden piiriin, ja niissä henkilötietojen käsittelyyn sovellettavaa oikeudellista kehystä.**

3.2 Suojatoimet, oikeudet ja velvollisuudet

3.2.1 Rekisteröidyn suostumuksen perusteella tapahtuva käsittely

33. Tietosuojaneuvosto panee merkille, että komissio toteaa päätösluonnoksen johdanto-osan 37 ja 38 kappaleessa, että **suostumuksen käyttöä oikeusperusteena** ei pidetä merkityksellisenä tietosuojaan riittävyttä koskevassa tilanteessa. Tämä johtuu siitä, että siirtotilanteissa Yhdistyneen kuningaskunnan lainvalvontaviranomainen ei kerää tietoja suoraan rekisteröidyltä suostumuksen perusteella.
34. Tältä osin tietosuojaneuvosto muistuttaa, että lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta annetun direktiivin 36 artiklan 2 kohdan a alakohdassa edellytetään myös monien sellaisten tekijöiden arvioimista, jotka eivät rajoitu siirtotilanteeseen. Näitä ovat esimerkiksi *"oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioitus, sekä yleinen että alakohtainen asiaankuuluva lainsäädäntö, joka koskee muun muassa [...] rikosoikeutta"*.
35. Lainvalvonnan yhteydessä annettava suostumus voi olla merkityksellinen tietojenkäsittelyn oikeusperustana, lisäsuojatoimena tai yleisemmin perusteena sellaisten tutkintavaltuuksien käyttämiselle, jotka johtavat henkilötietojen hankkimiseen, esimerkiksi kolmannen osapuolen

kuningaskunnan lainvalvontaviranomaisten pääsyä henkilötietoihin koskeva arviointi olisi puutteellinen ilman NCA:n toiminnan perusteellista arviointia. On kohtuullista varmistaa, että tietosuojaperiaatteilla on sama merkitys kaikille asiaankuuluville lainvalvontaviranomaisille niin, että niillä selvennetään erityisesti NCA:n kaltaisen datavetoisen viranomaisen toimintaa. Lisäksi mainitun asiakirjan sivun tulevaisuuteen suuntautumista koskevassa *Looking to the future* -kappaleessa kerrotaan, että NCA etsii jatkuvasti uusia mahdollisuuksia kerätä, kehittää ja tehostaa perinteisiä valmiuksia, jotta sekä Yhdistyneessä kuningaskunnassa että ulkomailla hyödynnettävän tiedustelutiedon määrä lisääntyisi ja laatu paranisi. Osana tätä NCA kehittää uutta kansallista tietojen hyödyntämisvalmiutta (*National Data Exploitation Capability*), jossa hyödynnetään rikoksista ja tuomioistuimista annetussa laissa (*Crime and Courts Act*) NCA:lle annettuja valtuuksia yhdistää, käyttää ja hyödyntää eri puolilla hallintoa olevia tietoja. Kaikki tämä lisää NCA:n ketteryyttä ja joustavuutta reagoida uusiin uhkiiin ja toimia ennakoivasti sekä kerätä ja analysoida uusia uhkia koskevaa tietoa ja tiedustelutietoa, jotta se voi toteuttaa toimia ennen uhkien toteutumista.

²⁵ Ks. GCHQ:n verkkosivusto, Mission, Serious and Organised Crime (<https://www.gchq.gov.uk/section/mission/serious-crime>).

toimitiloissa tehtäviä etsintöjä tai tietojentallennusvälineiden takavarikointia koskevaa suostumusta varten.

36. Lisäksi tietosuojaneuvosto toteaa komission päätösluonnoksen johdanto-osan 38 kappaleessa antamien tietojen perusteella, että suostumuksen käyttö Yhdistyneen kuningaskunnan järjestelmässä hahmotellulla tavalla edellyttäisi aina oikeusperustaa. Tämä tarkoittaa sitä, että vaikka poliisilla olisi lakisääteinen toimivalta käsitellä tietoja tutkintaa varten tietyissä erityisolosuhteissa (esimerkiksi DNA-näytteen keräämiseksi), poliisi voi pitää rekisteröidyn suostumuksen pyytämistä asianmukaisena.
37. **Tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota lähtökohtaisesti analysoimaan suostumuksen mahdollista käyttöä lainvalvonnassa, kun se arvioi kolmannen maan tietosuojan tason riittävyttä lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin mukaisesti.**

3.2.2 Yksilön oikeudet

3.2.2.1 Kansalliset turvallisuustodistukset (*national security certificate*)

38. Rekisterinpitäjät voivat hakea vuoden 2018 tietosuojalain 79 §:n mukaisesti hallitukseen kuuluvan ministerin, oikeuskanslerin (*Attorney General*) tai Skotlannin oikeuskanslerin (*Advocate General for Scotland*) myöntämiä kansallisia turvallisuustodistuksia, joilla todistetaan, että vuoden 2018 tietosuojalain 3 osan 3 ja 4 luvussa vahvistettujen velvoitteiden ja oikeuksien rajoitukset ovat välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi.
39. Näiden todistusten tarkoituksena on lisätä rekisterinpitäjien oikeusvarmuutta, ja ne ovat ratkaiseva osoitus siitä, että kansallinen turvallisuus otetaan huomioon henkilötietojen käsittelyssä. On kuitenkin syytä mainita, että näitä todistuksia ei tarvita kansallisten turvallisuusrajoitusten käyttämiseksi, vaan ne ovat läpinäkyvyyttä edistävä toimenpide.²⁶
40. Tietosuojaneuvosto saa vuoden 2018 tietosuojalain liitteessä 20 olevan 17 ja 18 §:n perusteella sen käsityksen, että vuoden 1998 tietosuojalain nojalla myönnettyllä kansallisella turvallisuustodistuksella, jäljempänä 'vanha todistus', oli 25. toukokuuta 2019 saakka vuoden 2018 tietosuojalain mukaista henkilötietojen käsittelyä koskeva pidennetty vaikutus. Vanhat todistukset rinnastettiin tähän päivään saakka vuoden 2018 tietosuojalain nojalla myönnettyihin todistuksiin, jos niitä ei korvattu tai peruutettu. Jos vuoden 1998 tietosuojalain nojalla myönnettyssä kansallisessa turvallisuustodistuksessa ei kuitenkaan ole nimenomaista päättymispäivää, tietosuojaneuvoston käsityksen mukaan tällainen todistus on edelleen voimassa vuoden 1998 tietosuojalain mukaisen käsittelyn osalta, ellei todistusta kumota.²⁷ Vaikka näiden vanhojen todistusten tarjoama suoja rajoittuu vuoden 1998 tietosuojalain mukaiseen henkilötietojen käsittelyyn, tietosuojaneuvosto panee merkille, että vuoden 1998 tietosuojalain nojalla voidaan myöntää uusia kansallisia turvallisuustodistuksia, jotka koskevat henkilötietoja, joita on käsitelty vuoden 1998 tietosuojalain mukaisesti.²⁸

²⁶ Ks. Yhdistyneen kuningaskunnan sisäministeriö, *The Data Protection Act 2018, National Security Certificates Guidance*, elokuu 2020 (https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/910279/Data_Protection_Act_2018_-_National_Security_Certificates_Guidance.pdf), s. 4.

²⁷ Ks. Yhdistyneen kuningaskunnan sisäministeriö, *The Data Protection Act 2018, National Security Certificates Guidance*, elokuu 2020, s. 5.

²⁸ Ks. Yhdistyneen kuningaskunnan sisäministeriö, *The Data Protection Act 2018, National Security Certificates Guidance*, elokuu 2020, s. 5.

41. Tietosuojaneuvosto kehottaa kattavuuden vuoksi komissiota selventämään tietosuojan riittävyttä koskevassa päätösluonnoksessaan, että kansallisia turvallisuustodistuksia voidaan edelleen myöntää vuoden 1998 tietosuojalain nojalla. Lisäksi tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota kuvaamaan tietosuojan riittävyttä koskevassa päätösluonnoksessaan vuoden 1998 tietosuojalain nojalla myönnettävien todistusten muutoksenhaku- ja valvontamekanismeja. Komission olisi myös sisällytettävä tietosuojan riittävyttä koskevaan päätösluonnokseensa vuoden 1998 tietosuojalain nojalla myönnettyjen nykyisten todistusten määrä ja seurattava tarkasti tätä näkökohtaa.

3.2.2.2 Lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin mukainen automatisoitu päätöksenteko

42. Tietosuojaneuvosto korostaa, että lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin 11 artiklan 3 kohdassa kielletään profilointi, joka johtaa erityisiin henkilötietoryhmiin perustuvaan luonnollisten henkilöiden syrjintään. Tietosuojaneuvosto panee kuitenkin merkille, että vuoden 2018 tietosuojalain 50 §:ssä, jossa vahvistetaan automaattista päätöksentekoa koskevat erityissäännöt, ei säädetä tällaisesta kiellosta.
43. Tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota näin ollen tarkistamaan tämän seikan ja nimenomaisesti esittämään havaintonsa tietosuojan riittävyttä koskevassa päätöksessään. Lisäksi tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota seuraamaan tiiviisti automaattiseen päätöksentekoon ja profilointiin liittyviä tapauksia.
44. Lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin mukaisia tietosuojan riittävyden viitearvoja koskevien suositusten mukaan ”[k]olmannen maan lainsäädännössä olisi joka tapauksessa säädettävä rekisteröidyn oikeuksia ja vapauksia koskevista tarvittavista suojatoimista. Tässä yhteydessä olisi myös otettava huomioon, onko käytössä mekanismi, jolla asianomaisen jäsenvaltion toimivaltaisille viranomaisille ilmoitetaan jatkokäsittelystä, kuten siirrettyjen tietojen käytöstä laajamittaiseen profilointiin”.²⁹
45. Tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota arvioimaan tätä seikkaa tietosuojaneuvoston viitearvoja koskevissa suosituksissaan antamien ohjeiden perusteella.

3.2.3 Tietojen siirtäminen edelleen

46. Lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin mukaisia tietosuojan riittävyden viitearvoja koskevien suositusten mukaan alkuperäisen vastaanottajan suorittama henkilötietojen siirto edelleen toiseen kolmanteen maahan tai kansainväliselle järjestölle ei saa heikentää unionissa tarjottua niiden luonnollisten henkilöiden suojan tasoa, joiden tietoja siirretään. Tämän vuoksi tietojen siirtäminen edelleen olisi sallittava vain, jos varmistetaan EU:n lainsäädännön tarjoaman suojan tason jatkuvuus. Tietosuojaneuvosto katsoo, kuten komissio on todennut arvioinnissaan, että vuoden 2018 tietosuojalain 3 osan 5 luvun säännöksissä ja erityisesti 73 §:ssä säädetään periaatteessa tietosuojan tasosta, joka vastaa olennaisilta osin EU:n lainsäädännössä taattua suojan tasoa, kun on kyse henkilötietojen siirtämisestä Yhdistyneen kuningaskunnan lainvalvontaviranomaiselta kolmanteen maahan.
47. Ensinnäkin vuoden 2018 tietosuojalain 73 §:n 1 momentin b kohdassa säädetään erityisesti, että rekisterinpitäjä ei saa siirtää henkilötietoja kolmanteen maahan tai kansainväliselle järjestölle, paitsi jos muu jäsenvaltio kuin Yhdistynyt kuningaskunta on alun perin siirtänyt henkilötiedot rekisterinpitäjälle tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle tai muutoin asettanut ne rekisterinpitäjän

²⁹ Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston suositukset 1/2021 rikosasioiden tietosuojadirektiivin mukaisista tietosuojan riittävyden viitearvoista, 59–61 kohta.

tai muun toimivaltaisen viranomaisen saataville ja jos kyseinen jäsenvaltio tai sellainen kyseisessä jäsenvaltiossa oleva henkilö, joka on lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin mukainen toimivaltainen viranomainen, on antanut luvan tietojen siirtoon kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. Tällaiset säännökset vaikuttavat olevan yhdenmukaisia lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin mukaisten tietosuojan riittävyyden viitearvojen kanssa, joiden mukaan myös mahdollinen mekanismi, jolla asianomaisille jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille tiedotetaan tällaisesta tietojen edelleen siirtämisestä ja jolla ne sallivat sen, olisi otettava huomioon. EU:sta siirrettyjen tietojen alkuperäisen vastaanottajan olisi oltava velvollinen ja pystyttävä osoittamaan, että jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on antanut luvan tietojen siirtämiseen edelleen ja että tietojen edelleen siirtämiselle on säädetty asianmukaiset suojatoimet, jos siitä kolmannesta maasta, johon tiedot siirrettäisiin edelleen, ei ole tehty tietosuojan riittävyyttä koskevaa päätöstä. ”Tässä yhteydessä olisi otettava huomioon, onko olemassa velvoite tai sitoumus panna täytäntöön tietoja siirtävän jäsenvaltion viranomaisten määrittelemät asiaankuuluvat käsittelykoodit.”³⁰

48. **Tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota arvioimaan tätä seikkaa tietosuojaneuvoston lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin mukaisia tietosuojan riittävyyden viitearvoja koskevissa suosituksissaan antamien ohjeiden perusteella.**
49. Toiseksi, kuten päätösluonnoksen johdanto-osan 81 kappaleessa selitetään, Yhdistyneen kuningaskunnan ministeri voi ICO:ta kuultuaan tunnustaa kolmannen maan (tai kolmannen maan alueen tai sektorin), kansainvälisen järjestön tai tällaisen maan, alueen, sektorin tai järjestön kuvauksen henkilötietojen suojan riittävän tason varmistavaksi.³¹ Arvioidessaan tietosuojan riittävyyttä Yhdistyneen kuningaskunnan ministerin on otettava huomioon samat seikat, joita komission on lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin 36 artiklan 2 kohdan a–c alakohdan mukaisesti arvioitava ja joita tulkitaan yhdessä direktiivin johdanto-osan 67 kappaleen ja säilytetyn EU:n oikeuskäytännön kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että arvioitaessa kolmannen maan tietosuojan riittävää tasoa merkityksellistä on se, varmistaako kyseinen kolmas maa suojelun tason, joka ”vastaa olennaisilta osin” Yhdistyneessä kuningaskunnassa taattua suojan tasoa. Vaikka tietosuojaneuvosto panee merkille, että Yhdistyneellä kuningaskunnalla on vuoden 2018 tietosuojalain nojalla valmiudet tunnustaa, että alueen tietosuojan taso on Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehyksen kannalta riittävä, tietosuojaneuvosto haluaa korostaa, että nämä viimeksi mainitut alueet eivät ehkä vielä hyötyisi tietosuojan tason riittävyyttä koskevasta komission päätöksestä, jossa tunnustetaan tietosuojan tason ”vastaavan olennaisilta osin” EU:ssa taattua suojan tasoa. Tämä saattaa johtaa EU:sta siirrettävien henkilötietojen suojaa koskeviin mahdollisiin riskeihin erityisesti, jos Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehys poikkeaa unionin säännöstöstä tulevaisuudessa. On huomattava, että heinäkuussa 2020 Euroopan unionin tuomioistuimen asiassa Schrems II antama virstanpylväänä pidetty tuomio³² johti Yhdysvaltojen *Privacy Shield* -päätöksen mitätöimiseen, sillä Euroopan unionin tuomioistuimen mukaan Yhdysvaltojen oikeudellisen kehyksen ei voitu katsoa vastaavan olennaisilta osin EU:ssa taattua suojan tasoa. Euroopan unionin

³⁰ Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston suositukset 1/2021 rikosasioiden tietosuojadirektiivin mukaisista tietosuojan riittävyyden viitearvoista, 55 ja 56 kohta.

³¹ Ks. vuoden 2018 tietosuojalain 182 §:n 2 momentti. Ks. myös *Memorandum of Understanding on the role of the ICO in relation to new UK adequacy assessments* (ICO:n asemaa Yhdistyneen kuningaskunnan uusissa tietosuojan riittävyyttä koskevissa arvioinneissa koskeva yhteisymmärryspöytäkirja) (<https://ico.org.uk/about-the-ico/news-and-events/news-and-blogs/2021/03/secretary-of-state-for-the-department-for-dcms-and-the-information-commissioner-sign-memorandum-of-understanding/>).

³² Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 16.7.2020, Data Protection Commissioner v. Facebook Ireland Ltd ja Maximilian Schrems, C-311/18, ECLI:EU:C:2020:559, jäljempänä 'Schrems II'.

tuomioistuimen jo antamat tuomiot, joita pidetään Yhdistyneen kuningaskunnan oikeudellisessa kehityksessä säilytettynä oikeuskäytäntönä, eivät kuitenkaan ehkä enää sido Yhdistynyttä kuningaskuntaa, sillä Yhdistyneellä kuningaskunnalla on mahdollisuus muuttaa säilytettyä EU:n lainsäädäntöä siirtymäkauden lisäajan päätyttyä, eikä mikään säilytetty EU:n oikeuskäytäntö sido sen korkeinta oikeutta.³³

50. **Tietosuojaneuvosto kehottaa siksi komissiota seuraamaan tiiviisti Yhdistyneen kuningaskunnan viranomaisten suorittamaa tietosuojan tason riittävyyden arviointimenettelyä ja kriteerejä muiden kolmansien maiden osalta ja erityisesti niiden kolmansien maiden osalta, joiden tietosuojan tasoa EU ei ole tunnustanut lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin mukaisesti riittäväksi.**
51. Tapauksissa, joissa komissio katsoo, että kolmas maa, jonka tietosuojan tasoa Yhdistynyt kuningaskunta pitää riittävänä, ei takaa tietosuojan tasoa, joka vastaa olennaisilta osin EU:ssa lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin 36 artiklan mukaisesti taattua suojan tasoa, **tietosuojaneuvosto kehottaa komissiota toteuttamaan kaikki tarvittavat toimenpiteet, kuten esimerkiksi muuttamaan Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojan riittävyyttä koskevaa päätöstä siten, että otetaan käyttöön EU:sta peräisin olevia henkilötietoja koskevia erityisiä suojatoimia, ja/tai harkitsemaan tietosuojan riittävyyttä koskevan päätöksen soveltamisen keskeyttämistä, kun EU:sta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan siirrettyjä henkilötietoja siirretään edelleen kyseiseen kolmanteen maahan Yhdistyneen kuningaskunnan riittävyyttä koskevien säännösten perusteella.**
52. **Kun otetaan huomioon Yhdistyneen kuningaskunnan tekemät tai tulevaisuudessa tekemät kansainväliset sopimukset ja niiden sopimusten osapuolten, jotka ovat kolmansia maita, viranomaisten mahdollinen pääsy EU:sta peräisin oleviin henkilötietoihin, tietosuojaneuvosto suosittelee, että komissio tarkastelee Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojakehyksen ja sen kansainvälisten sitoumusten vuorovaikutusta. Tarkoituksena on erityisesti varmistaa tietosuojan tason jatkuvuus silloin, kun EU:sta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan siirrettyjä henkilötietoja siirretään edelleen muihin kolmansiin maihin Yhdistyneen kuningaskunnan tekemän tietosuojan riittävyyttä koskevan päätöksen perusteella. Tietosuojaneuvosto suosittelee myös, että komissio seuraa jatkuvasti sellaisten Yhdistyneen kuningaskunnan ja kolmansien maiden välisten kansainvälisten sopimusten tekemistä, jotka saattavat heikentää EU:ssa säädetyn henkilötietojen suojan tasoa, ja toteuttaa tarvittaessa toimia. Vaikka komissio on esimerkiksi viitannut siihen, että Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen *CLOUD Act* -sopimus³⁴ voi vaikuttaa tietojen siirtämiseen Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitsevilta palveluntarjoajilta edelleen Yhdysvaltoihin, tietosuojaneuvosto korostaa, että tämän sopimuksen voimaantulo voi vaikuttaa myös Yhdistyneen kuningaskunnan lainvalvontaviranomaisten toteuttamaan tietojen edelleen siirtämiseen erityisesti Yhdistyneen kuningaskunnan ja Yhdysvaltojen *CLOUD Act* -sopimuksen 5 artiklassa tarkoitettun määräysten antamisen ja toimittamisen osalta.**
53. Tietosuojaneuvosto katsoo myös, että sellaisten kolmansien maiden kanssa tehtävien lainvalvontayhteistyötä koskevien tulevien sopimusten tekeminen, jotka muodostavat oikeusperustan henkilötietojen siirtämiselle näihin maihin, voi myös vaikuttaa merkittävästi kerättyjen tietojen

³³ Ks. Euroopan unionista (eroamisesta) vuonna 2018 annetun lain 6 §:n 3–6 momentti.

³⁴ Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen välinen sopimus sähköisten tietojen saatavuudesta vakavan rikollisuuden torjumiseksi, Washington, Yhdysvallat, 3. lokakuuta 2019 (<https://www.gov.uk/government/publications/ukusa-agreement-on-access-to-electronic-data-for-the-purpose-of-counteracting-serious-crime-cs-usa-no62019>).

edelleen jakamisen edellytyksiin, sillä tällaiset sopimukset voivat vaikuttaa arvioituun Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojaa koskevaan oikeudelliseen kehykseen.

54. **Tietosuojaneuvosto suosittelee siksi, että komissio seuraa jatkuvasti, voiko Yhdistyneen kuningaskunnan ja kolmansien maiden välisten tulevien sopimusten tekeminen vaikuttaa Yhdistyneen kuningaskunnan tietosuojalainsäädännön soveltamiseen, ja säätää uusista rajoituksista tai poikkeuksista, jotka koskevat lainvalvontatarkoituksiin kerättyjen tietojen edelleen jakamista ja myöhempää käyttöä ja luovuttamista ulkomailla. Tietosuojaneuvosto katsoo, että tällaiset tiedot ja arvioinnit ovat olennaisen tärkeitä, jotta Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädäntökehyksen tarjoaman tietosuojan tasoa ja tietojen ulkomailla luovuttamista koskevia käytäntöjä voidaan tarkastella kattavasti.**
55. Tietosuojaneuvosto panee myös merkille, että vuoden 2018 tietosuojalain 76 §:n 4 momentin b kohdan (siirrot erityisolosuhteiden perusteella) mukaisesti Yhdistyneen kuningaskunnan lainvalvontaviranomaiset voivat siirtää henkilötietoja kolmanteen maahan tai kansainväliselle järjestölle, jos siirto on tarpeen lainvalvontatarkoituksiin liittyvän oikeudellisen neuvonnan saamiseksi. **Tietosuojaneuvosto korostaa, että lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin 38 artiklaan ei sisälly vastaavaa säännöstä, ja kehottaa siksi komissiota selventämään, mitä oikeudellisella neuvonnalla tarkoitetaan ja millaisia henkilötietoja tällaisissa tapauksissa vaihdetaan.**

3.2.4 Jatkokäsittely, mukaan lukien tietojen jakaminen edelleen kansalliseen turvallisuuteen liittyviin tarkoituksiin

56. Tietosuojaneuvosto on huomauttanut lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin mukaisia tietosuojan riittävyyden viitearvoja koskevissa suosituksissaan, että EU:sta siirrettävien tietojen jatkokäsittelystä tai luovuttamisesta muihin tarkoituksiin kuin lainvalvontatarkoituksiin, kuten kansalliseen turvallisuuteen liittyviin tarkoituksiin, olisi myös säädettävä lailla ja sen olisi oltava tarpeellista ja oikeasuhteista. Kuten komissio on päätösluonnoksessa arvioinut, vuoden 2018 tietosuojalain 36 §:n 3 momentissa, vuonna 2017 annetussa digitaalitaloutta koskevassa laissa (*Digital Economy Act 2017*), vuonna 2013 rikoksista ja tuomioistuimista annetussa laissa (*Crime and Courts Act 2013*) ja vuonna 2017 vakavasta rikollisuudesta annetussa laissa (*Serious Crime Act 2017*) säädetään selkeästi oikeudellisesta kehyksestä, joka mahdollistaa tietojen jakamisen edelleen edellyttäen, että tällaisessa edelleen jakamisessa noudatetaan vuoden 2018 tietosuojalaissa vahvistettuja sääntöjä.
57. Tietosuojaneuvosto panee merkille, että komissio ei ole arvioinut EU:sta siirrettävien henkilötietojen muita tarkoituksia varten suoritettavan jatkokäsittelyn osalta, onko olemassa mekanismeja, joiden avulla Yhdistyneen kuningaskunnan lainvalvontaviranomaiset voivat ilmoittaa asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille tietojen mahdollisesta jatkokäsittelystä. Lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin mukaisia tietosuojan riittävyyden viitearvoja koskevissa suosituksissa katsotaan kuitenkin, että tämä seikka on otettava huomioon.³⁵ Lisäksi sellaisen mekanismin olemassaolo, jolla asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille tiedotetaan tietojen jatkokäsittelystä lainvalvontatarkoituksia varten, on myös otettava huomioon lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annetun direktiivin mukaisia tietosuojan riittävyyden viitearvoja koskevien suositusten mukaisesti.³⁶

³⁵ Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston suositukset 1/2021 rikosasioiden tietosuojadirektiivin mukaisista tietosuojan riittävyyden viitearvoista, 41 kohta ja alaviite 39.

³⁶ Ks. Euroopan tietosuojaneuvoston suositukset 1/2021 rikosasioiden tietosuojadirektiivin mukaisista tietosuojan riittävyyden viitearvoista, 40 kohta.

58. **Tietosuojaneuvosto kehottaa näin ollen komissiota täydentämään analyysiaan tiedoilla, jotka koskevat Yhdistyneen kuningaskunnan lainvalvontaviranomaisten mekanismeja, joilla ne voivat ilmoittaa asianomaisten jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille EU:sta siirrettyjen tietojen mahdollisesta jatkokäsittelystä.**
59. Lisäksi kun kyseessä on rikosoikeuden täytäntöönpanon valvonnasta vastaavan viranomaisen keräämien tietojen jakaminen kansallista turvallisuutta koskevien syiden vuoksi tiedusteluviraston kanssa, oikeusperustana on vuonna 2008 annettu terrorismintorjuntalaki (*Counter-Terrorism Act* 2008). Tältä osin tietosuojaneuvosto toteaa, että komission arvioinnissa ei käsitellä täysimittaisesti vuoden 2008 terrorismintorjuntalain 19 §:n soveltamisalaa ja säännöksiä ja että ne saattavat johtaa laajempaan myöhempään käyttöön erityisesti vuoden 2008 terrorismintorjuntalain 19 §:n 2 momentin osalta, jossa säädetään, että tiedustelupalvelut voivat käyttää kaikkien muiden tehtäviensä hoitamisessa sellaisia tietoja, jotka ne saavat tehtäviään hoitaessaan. Tässä yhteydessä tietosuojaneuvosto korostaa, että kun tietoja käsitellään tai luovutetaan edelleen, niiden suojan tason olisi oltava sama kuin silloin, kun vastaanottava toimivaltainen viranomainen käsitteli niitä alun perin.

3.3 Valvonta ja täytäntöönpano

60. Tietosuojaneuvosto panee merkille, että rikosoikeuden täytäntöönpanosta vastaavien viranomaisten valvonnasta vastaavat ICO:n lisäksi eri valtuutetut. Tietosuojaan riittävyyttä koskevan päätösluonnoksen havainnoissa mainitaan tutkintavaltuuksista vastaava valvoja (*Investigatory Powers Commissioner*, jäljempänä 'IPC'), biometrinen materiaalien säilyttämisestä ja käytöstä vastaava valtuutettu (*Commissioner for the Retention and Use of Biometric Material*) ja valvontakameravaltuutettu (*Surveillance Camera Commissioner*). Tässä yhteydessä on huomattava, että Euroopan unionin tuomioistuin on toistuvasti korostanut riippumattoman valvonnan tarvetta. IPC on erityisen tärkeä kysymyksissä, jotka koskevat pääsyä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan siirrettäviin henkilötietoihin. Tietosuojaneuvosto tulkitsee, että IPC on niin kutsuttu oikeusvaltuutettu (*judicial commissioner*), johon viitataan kansallista turvallisuutta koskevassa luvussa, ja että näillä oikeusvaltuutetuilla on tuomarin riippumattomuus myös toimiessaan valtuutettuina. IPC:n toimiston osalta komissio selittää päätösluonnoksen johdanto-osan 245 kappaleessa, että se toimii riippumattomasti *arm's length body* -elimenä, jonka rahoituksesta vastaa sisäministeriö.
61. Lisäksi IPC:llä on toimivalta toteuttaa valvontatoimenpiteitä koskevaa jälkikäteisvalvontaa. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että tämän tehtävän osalta IPC:n tehtävänä on antaa suosituksia noudattamatta jättämisestä koskevilla tapauksilla ja ilmoittaa rekisteröidylle, jos virhe on vakava ja jos on yleisen edun mukaista, että henkilölle ilmoitetaan asiasta.
62. Tietosuojaneuvosto ei ole löytänyt päätösluonnoksesta lisätietoja biometrinen materiaalien säilyttämisestä ja käytöstä vastaavan valtuutetun tai valvontakameravaltuutetun riippumattomuuden arvioimiseksi.
63. **Komissiota kehoitetaan arvioimaan edelleen oikeusvaltuutettujen riippumattomuutta myös tapauksissa, joissa valtuutettu ei (enää) toimi tuomarina, ja arvioimaan biometrinen materiaalien säilyttämisestä ja käytöstä vastaavan valtuutetun ja valvontakameravaltuutetun riippumattomuutta.**